

Szerkesztőségi iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
Csiki-utca, Matheovics-féle
ház, hová
a lap szellemi részét illető
kérdések küldendők.

Kiadó hivatal:
BERNSTEIN MÁRK
könyvnyomdája
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.
A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lapeten-
ként kétszer:
csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK

Helyben házhoz hozva, vagy

vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.

Fél évre . . . 3 ft — kr.

Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit-sorért, vagy

annak helyéért 6 kr.

Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A háromszéki vasút ügyében.

I.

Örömmel olvastam a felhívást, melyet Schweinitz Gyula gróf egy Háromszékmegye területén építendő másodrendű vasút ügyében közzé tett. Hogy a terv valósuljon, azt lelkeimből ohajtom. Épen ezért az ügy rendkívül fontosságánál fogva igénytelen szavamat — Háromszéktől távol lévén s így a tanácskozásokban részt nem vehetvén — ezen lapok hasábján kívánom hallatni.

Több 10 événél, hogy én a Háromszéken építendő vasútról nemcsak gondolkoztam, de a saját terén úgy, mint annak idején a képviselőházban is ennek valószínűsítéséért küzdöttem. És nem egy állítást, mit a követett eljárással szemben a keleti vasút csatlakozását illetőleg — mert eddig csak arról volt és lehetett szó — tettem, valószínűsít meg, a mi már magában is azon feltételre ad jogosultságot, hogy ezen vasútra vonatkozó tanulmányaim, nézeteim helyes alapon nyugodtak.

Ennél fogva, azt hiszem, az új tervre vonatkozólag is kötelességem nézeteimet még akkor is elmondani, ha azok nem egyeznének is mindenben az oly nagy érdemű és általam annyira tisztelt Schweinitz gróféval. Az ily fontos ügyeknek minden oldalról megvilágítása nemcsak észszerű, de ha az ügyet bukásra nem akarjuk vezetni, elkerülhetlenül szükséges is.

Mint egyáltalában minden vasútnál, úgy a másodrendűknél is, a nemzetgazdasági siker ezen három főfeltételtől függ:

- 1) A vonal vezettségét a helyes irányban, azaz olyan vidékeken, a melyek virágzóbb földművelést s élénkibb iparok és kereskedések által a legnagyobb forgalmat képesek biztosítani;
- 2) a vonal legyen a lehető legrövidebb;
- 3) építessék az a lehető legolcsóbban.

Ha ezen három feltétel megvan, egy a vasút sikerülmi fog. Jövedelmező lesz; ezekre kell tehát a tervezett háromszéki vasútnál is törekedni. A

közzétett körirat szerint azonban a két első feltételnek a tervezett vasút nem fogna megfelelni. — Háromszéknek nem azon részén volna el, melynek legelőhaladottabb mezőgazdasága s legvirágzóbb ipara és kereskedelme van. hanem a „hegység alján”, épen azon részen, a melynek mezőgazdasága soha sem fog a közép és túlsóoldali részzel még csak versenyezhetni sem, s a mi még fontosabb: a megye s így az ország keleti részén volna el, a helyett, hogy mintegy a megye közepét szelne át. És épen ezen irányánál fogva tetemesen hosszabb is fogna lenni, mint a hogy az lehetne és a hogy annak lenni kellene.

De lássuk mindenek előtt a hosszúságot. — A körözüvény szerint a vonat egyik felől Derestyéről indulna ki és Bereczkben végződnék. Már maga a kiindulási pont is — meggyőződésem szerint — nem lehet Derestyé, hanem ezen a részen csak is Brassó. Ugyanis: akár első-, akár másodrendű legyen is egy háromszéki vasút, ennek szem előtt kell tartani, hogy mint ilyenek (t. i. mint háromszéki vasutnak) ha nem is épen kizárólag, de főleg helyi érdekűnek kell lenni és mint ilyenek, semmi keresetle sines Derestyén. Háromszék egyik főpiacza kétségkívül Brassó; tehát ide kell vasutnak is irányozódnia.

Ezek után lássuk a hosszúságot, először is a körözüvény által megjelölt irányokban E szerint tenne kerek számban:

Bereczk-Kézdi-Vásárhely-Gelenceze-Uzon-Derestyé-Brassó	102 klm.,
Bereczk-Kézdivásárhely-Gelenceze-Nagyborosnyó-Sepsiszentgyörgy-Földvár-Brassó	109 klm.
Ily hosszúnak lennének, az én számításom szerint, — a mi a valótló nem fogna sokat különbözhetni — a körözüvényben megjelölt irányú vasutak. Lássuk már most, ha ezen vonalak Háromszék közepén haladnak el. Ekkor tenni fog kerek számban	
Bereczk-K.-Vásárhely-Márkosfalva-Uzon-Brassó	70 klm.,

Bereczk-K.-Vásárhely-Márkosfalva-Sepsi-Szentgyörgy-Földvár-Brassó . . . . .

85 klm.

E szerint tehát az általam javasolt irányban az egyik esetben (Brassó-Uzon-Bereczk) 32, a másikban (Brassó-Sepsiszentgyörgy) 24 kilométerrel lenne a vonal rövidebb. És ez roppant nagy különbség; amott 31-37, emitt 22 százalék. Ez volna a vonalak egész hossza, a kiépítendő rész hossza pedig lenne kerek számban:

a Derestyé-N.-Borosnyó-Bereczk irányban	96 klm.,
a Brassó-Uzon-Márkosfalva-Bereczk ir.	70 klm.,
a Földvár-Sepsi-Sztgyörgy-Nagyborosnyó-Bereczk irányban	87 klm.,
a Földvár-Sepsi-szentgyörgy-Márkosfalva-Bereczk irányban	63 klm.

Tehát itt is az én javaslatom szerint az első irányban rövidebb lenne a kiépítendő vonal 26, a másodikban 24 kilométerrel, vagyis amott 27, emitt 27-5 százalékkal.

De még nem is ez a végeredmény.

Ha ugyanis mindkét vonal kiépítették, akkor a körözüvényben jelölt irányban (Nagy-Borosnyótól Bereczkig), tehát 52 kilométer hosszban, az általam javasoltban pedig (Komollótól Bereczkig) vagyis 40 kilométer hosszban közös vonal volna. És e szerint az első irányban kellene építeni, kerek számban mintegy 131 kilométert, az általam javasolt irányban pedig 93 kilométert; a különbség tehát 38 kilométer volna, a mi pedig 29 százalék különbséget, illetőleg kedvezőbb eredményt mutat fel. És ha ezen eredményt forintokba számítjuk át, akkor — ha kilométerenkint mintegy 17 ezer forintot számítunk ezen vasútra — az első irányban kerülni fogna az 2.227.000, a másodikban 1.581.000 forintba. Szóval a hegységaljani való irány nemcsak szinte egy harmaddal fogna többé kerülni, de a szállítási díj is — a vonal 31-37, illetőleg 22 százalékkal lévén hosszabb — 25—30 százalékkal lenne nagyobb; ezt pedig meg nem

A „Nemere” tárcája.

Pósa Lajos költeményei.

Egy másik fiatal költővel is szándékom megismertetni a t. közönséget. Klasszikus költőink tudom, hogy ismertebbek, hogyszem az én gyöngye méltatásomat szükségelnék, az ifjabb nemzedék művei azonban kisebb körben vannak elterjedve eddig és így tán két irányban teszék hasznos szolgálatot.

Egyike legtermékenyebb verselőinknek Pósa Lajos s épen ezért talán nem is egészen idegen hangzású név, mert szépirodalmi és képes lapjaink sok számában olvashatunk tőle kedélyes költeményeket. Pósa a Lajos a humor embere, kedves egyénisége minden verséből kilátszik, úgy hogy lehetetlen magát az ismeretlen embert nem szeretni, ha műveit olvassuk.

Mint többnyire a jó humoristáknak, neki is nehéz küzdelmei lehettek az étellel, s ez fejtette ki benne azt a néhol a naivhoz közeledő, másutt talán alantinak látszó, de mindenütt jószívre mutató iránt, mely őt különösen a nők előtt annyira kedvelté teszi.

A komikumba átmenő annyi humort találunk pl. „Az én lakásom” című versében, hogy az ember szinte elfeled arra gondolni, hogy az ott elmondottak a valóságban alapulnak s ez alapján véve reá nézve egy cseppet sem lehet nevetséges belyzet.

„Mivelhogy a költő urak mind
Mégélik lakásukat:
Tehát én is megörökítem,
Hol én lakom, ezt a lyukat.
Azaz, hogy még e lyuknak is csak
Negyedrészé az én lakom;
Mert én most, tisztelet-becsület,
Csak hónapok ágyban lakom.
De a leg zebb az a dologban,
Hogy nem tudok fűtetni se:

A harmadik hónapja már, hogy
Nincs pénzem egy litinynyi se.
Pedig már a szabó haragszik.
Ha még soká halaszgatom;
Attól félek, hogy én ma-holnap
Hónapos ágyon sem lakom.”

S ha megütköznek valaki azon, hogy ilyen tárgyat választ magának egy költő: jussom eszébe a humorista és az, hogy ez a Pósa első művei közül való, ifjúsága azon idejéből, a mikor nagy adománya a természetnek, ha az élet szenvedéseit vídamsággal enyhíthetjük. Kedélyesen vigasztalja magát akkor is, midőn eszébe jut, hogy karácson esteje van s milyen jó volna neki is valami szerény „krisztkindi”.

I.

Oh de sokan várják mostan
A kicsike kis Jézuskát!
Mennyi mindent őz magával:
Lovat, kardot, könyvet, puskát,
Kis bárdnykát, szép babuskát.

Kis Jézuskám! emlékezz meg
En rólam is, kérlek szépen:
Hozz egy jó meleg kabátot
És sok Krisztust a szembem
Dicső neved áldott légyen!

II.

Kétezer éve lesz, hogy Krisztus született
S megváltá a bűnös emberi nemzetet.

Azóta a gonosz ismét felülkelt:
A bűnbe a világ még jobban elmertit.

Az úr az égől rák szomorun tekint
S gondolja: egy Krisztus elkeltne már me-
gint!

Még satyrája is csak a legszelidebben érint,
nem metsző, nem maró.

„Már hóm, hogy az ördög leszék,
Az isten is elhagy már engemet:
Egy vén kisasszony megvallotta, hogy
Engem kimondhatatlanul szeret.

Jézus Mária! mitevő legyek?!
Jobb nekem a Dunába ugrani . . .
Itt már kimondhatatlanul szeret . . .
Csak legalább ne monlja volna ki!”

A váratlan fordulat által elérhető nevelés-
gesnek egyik sikerült példája a következő verse

KLARIKARÓL.

Azért, hogy csak szabályos volt:
Ugy társalgott, mint egy dáma,
Tudta: melyik opera „szép”,
És melyik a „legjobb dráma”.

Hozzá szólott magyar, német
S francziául írt regényhez . . .
Szegény leány utoljára
Férhez ment egy — péklegényhez.

Gyermekversei páratlanok a maguk nemében s a népballada és népdal körül metszett magyarsággal s ritka természetességgel foly ajkáról. Az „emlékezés nagyanyámról” s „az én aggódó anyámról” című mély érzelmű költeménye a sajtó részéről is a legnagyobb elismeréssel találkozott, a mit szépsége és az érzelme mélysége által valóban meg is érdemel.

A fentebb érdemül betudott egyéni sajátosság, az egyszerűség, több kritikuss előtt hibául tűnik fel. S valóban, ha meggondoljuk, hogy „forma dat esse rei”, nekünk is csatlakoznunk kell azon ohaj-
táshoz, hogy Pósa a műformákra fordítson nagyobb figyelmet. Az individualismus, az anyai behatás nyilvánulása a költőnél elkerülhetlen szükséges, de a formának a mai műveltséghez is alkalmazkodnia kell.

Mindazáltal Pósa Lajos a hivatott költők sorába tartozik. — Ujabb költemények” cím alatt nemsokára megjelenik tőle egy másik füzet is s épen azért Pósalalval, én sem kívánok

„ . . . . . más egyebet:
Fizess elő tisztelet közönség!
A szellemnek adj — kényerrel!”

Gyárfás Gyözö.

hírná. De ha meg is? teljesen fölösleges kiadás volna

De még nem is ez a fő, a miért én ezen „egység-aljai“ irányt nemcsak nem pártolhatom, de azt egyenesen téves irányúnak tartom.

Dr. Cséh Károly.

Gróf Schweinitz Gyula urnak lapunkhoz küldött értesítése szerint a háromszék-barcsasági vasút előmunkálataira óv. gróf Miksa Benedekné 250 forintot írt alá s az összeget azonnal be is küldötte, mely a brassói takarékpénztárba tettett le. A gróf ur köszönettel hozza nyilvánosságra e nagylelkű adományozást s reményét fejezi ki arra nézve, hogy az előjegyzésekkel Háromszék megye sem fog hatamaradni, hogy az előmunkálatok végrehajtására vonatkozó beható tárgyalások minél előbb kezdetüket vehessék.

Szentiványi Gyula, Fogaras és Brassómegegyi főispánja a „Magyarország“ szerint a marosvásárhelyi kir. táblához aienőknek fog ki vezetni; Brassót átvenné P o t s a, háromszéki főispán, Fogaras pedig Gr. B e t h l e n G á b o r, Nagy- és Kis-Küküllőmegegyék főispánja, s Kis-Küküllőmegegye főispánjává E l e k e s György képviselő nevezetik ki. A hír valóságáért feleljen meg a „Magyarország.“

Az urak háza letárgyalta a védőtörvényt és teljes épségében elfogadta a kormány javaslatát. A tárgyalás kiváló pontját Horst miniszter azon nyilatkozata képezi, a melyben tolmácsolta ő felsége akaratját, hogy a beszállásolási törvény és a hadi gyakorlatok költségeit a hadügyminiszterium rendes költségvetésének rovására fedezze a kormány. A jövő évben négy millióra fog rugni ez a megtakarítás.

Az urak házában ezen határozatát hétfőn fogják tudatni a képviselőházzal, a mely valószínűleg azonnal fogja is tárgyalni. Ha most sem fogadja el a képviselő ház a védőtörvény 2. pontját, egyenlő számú tagokból álló bizottságot fog kiküldeni a két ház e kérdés megoldása végett. Erre azonban talán nem lesz szükség. Ha a takarékoskodás szempontjából ellenezte csak eddig az alkotmányhúpárt a védőtörvényt, megnyugvást lelhet ő felsége üzenetében és abban, hogy az urak háza is elfogadta a képviselőház határozati javaslatát, a melyben a lehető legnagyobb takarékoskodásra szólítják föl a kormányt.

Bécsben a Haymerle báró külügyminiszter elnöke alatt a Németországgal kötendő ideiglenes vámegyezmény tárgyában több nap óta tanácskoztérkezlet befejezte tárgyalásait s megállapította azon módozatokat, melyek alatt Németországgal egy ideiglenes kereskedelmi szerződés megköthető. E módozatok most utasítás alakjában elküldetnek Szechenyi gróf berlini követnek azon felhatalmazással, hogy ez utasítások alapján, ha a német kormány a tett proppozíciókat elfogadja, félve szóló kereskedelmi és vámszerződést megkötöhet.

Külföldi szemle.

Ausztria Magyarország és Oroszország nagykövetei kormány megbízásából Montenegroknak egy panaszlevelét terjesztették a porta elébe, a melyben az utóbbi kijelenti, hogy a porta Gusinje és Plava átadását akarattal elhalogtatja, a míg az albánok teljesen felfegyverezve lesznek az ellenállításra. A porta ezen panaszt alaptalannak jelentette ki; a területnek békés átadása, a mint azt a porta szeretné, nem oly könnyű az albánoknál. Ha Montenegro fegyverrel akar okkupálni, akkor ezt a saját felelősségére tegye és a porta ez esetben hadcsapatát, melyeket Gusinje és Plava átadásának kieszaközésére odaküldött, vissza fogja vonni.

Suwaloff gróf berlini látogatása a császár különös kívánságára történt, a kire fontos missiót bízott. E misszió a következőkre terjed ki: Az orosz-német határ szabályozása különös tekintettel a Niemen folyó szabályozására; egyetértésbe létesítése Németország és Oroszország között — ugy a nyugati, mint a keleti kérdésekre nézve, s végre az orosz politikai álláspontjának megmagyarázása Közép-Ázsiára vonatkozólag. A mi Suwaloff missziójának első részét illeti, a szentpétervári kabinet hajlandó Németország jogos kívánatait teljesíteni. A keletre nézve Oroszország, hir szerint — akceptálta az Európa által teremtett jogi rendet minden tekintet nélkül, de kénytelen az orosz kormány már most felhívni a figyelmet a bulgáriai és keletroméliai siralmas állapotokra. Oroszország a „N. W. Tageblatt“ szerint szintén akar Németországgal Ausztria Magyarországgal együttműködni s törekvése csak az, hogy az egyetértő eljárásra nézve alapot teremtsék. A mi a középásziai kérdést illeti, a császár hajlandó lenne elfogadni az Anglia által Afghánisztánban teremtett helyzetet — feltéve, hogy a szentjamesi kabinet Oroszországnak megadja azon koncessziókat, a melyek alkal-

masak arra, hogy a két nagy birodalom közt Középásziában az egyensúlyt helyreállítsák.

Oroszországban attentatummal van tele a levegő. Pétervári hivatalos körökben hírlik, hogy a nihilisták hármast attentatumot terveztek a császár ellen. Az első Elizabetgrádnak akarta végrehajtani egy fiatal ember; ezt azonban rajta kapták, midőn a pyroxilint el akarta helyezni a vasúti töltésen. Ez embernél írást találtak, a melyből kitűnt, hogy Moszkvában és Péterváron is merénylőket fognak megkísérteni a császár ellen.

A czárt Péterváron saját palotájában akarták légbő rőpíteni. Ezt a moszkvai attentatum után írott proclamatióban adták tudtára a császárnak. A „Standard“ azt írja ugyan, hogy az újabb összeesküvésekről szóló híreket a rendőrség kovácsolja. Ez azonban nem valószínű. Egyik távirat szinten említi, hogy fűdözött fel valamit a rendőrség, a melynek részleteit azonban nem lehet elmondani, a berlini „National Zeitung“ pedig arról értesül, hogy e hó 6-án éjjel akarták légbő rőpíteni a czár palotáját, és Maskov-Fenulknak a czár palotájától nem messze egy embert fogtak el a rendőrség, a kinél villamos telepeket találtak, továbbá a palota tervét a melyen minden butorbarab és szöglet jelezve volt.

A nihilismus Oroszországban mindinkább terjed. Az összeütközés a rendőrség és a nihilisták között mindennapi dolog. A napokban a nikolajevi rendőrséget arról értesítették, hogy Hussarenki nevezetű polgár és községi tanácsos a nihilismuskán hódol s gyakran különböző mindkét nembeli gyanus személyek gyülekeznek az ő házánál össze. Ezen fejtelensé folytán folyó hó 5-iken az ottani „prisztrov“ (rendőrzredes) rendőrök kíséretében Hussarenki lakására ment, de az utóbbiak csak nejt találták otthon. A rendőrfőnök hozzáfogott a házmotázshoz, a mint Hussarenki otthon termett s a rendőrfőnököt egy szobában elzárta (a két rendőrzaratalt a ház kapujánál állott őrt), ott rá rohant, kiragadta a rendőrfőnök hüvelyéből annak kardját s elkezdte kardlaponizni. A rendőrfőnök segegyért kiáltott, de hasztalan, mert a rendőrok az elzárt kapun nem tudtak bejutni. Segítségért mentek tehát. A mint a rendőrok segélycsapata megérkezett, Hussarenki házat nikolajevi polgárok által találtak körülveve, kik megakadályozták, hogy a rendőrok a háza törjenek. A rendőrok erre katonai segélyt kértek. A katonaság szurony-szegezte szétverte a népet, betört a háza s megszabadította a fegyverrel termett rendőrfőnököt. Hussarenki s más 17 polgár elfogatott s hadi törvényt szék elé fognak állítatni.

Spanyolországban kormányválságot idéző elő a kubai 200,000 főnyi rabszolgasereg felszabadításának kérdése, mely, mint a pénzügyminiszter kijelenté, nagyban fogja növelni Spanyolország államháztartási deficijét. E miatt az előbbi kormány le is mondott. Alfonso király többeket meg is kintált új kormányalakítással, de az egyik „betegség“ miatt nem fogadta el a missiót; a másikon pedig még nem sikerült új kabinetet alakítani, mert az új kérdéstől laminkai fázik. Most az előbbi volt kormányelnök, Cande zas del Castillo meg új kabinet alakítással, ez kérdés: sikerül e ez neki még nagyobb kérdés: sikerül e végre végrehajtani a rabszolga felszabadítást, mely már évtizedek óta foglalkoztatja Spanyolországot

Az angolokat komoly veszedelem fenyegeti Afghánisztánban. Az afghánok közvetlenül Kabul előtt állanak. — Irországban Beaconsfield lord visszavonultot fúj s a perbe fogott „felségáru-lók“ ellen a további eljárást megszünteti, ugy is tudja, hogy az esküdtseké Achilles-sarka; első kabinetjét 1868 ban az írek oppozíciója buktatta meg, második miniszteriumát is e veszély fenyegeti.

Románia függetlenségét a „Standard“ érteülése szerint a német kormány legközelebb el fogja ismerni. A francia külügyér akkor tehát az egyedüli lesz, a ki az elismerést megadni vonakodik.

Konstantinápolyból jelentik, hogy a ruméliai európai bizottság csak a jövő tavasszal ül ismét egybe, hogy a berlini szerződés XXVII. cikkelyében foglalt ügyeket rendezze. — Epirus egy részében inség uralkodik.

A velikai csatáról, melyet montenegróiak és az albánok vívtak, a következők részletek közlik: Az albánok tulnyomó erővel támadták meg a 300 emberből álló montenegrói őrséget. Az albánok ezeröttszáz-an —ezernelcszáz-an lehettek, és majdnem kivétel nélkül kitűnő Henry Martini puskával voltak felfegyverezve. Marko Miljanov vajda azonban oly ügyesen helyezte el a montenegróiakat, mindaddig megállták helyüket, míg segítségét nem kaptak a Vasszojevics területről. Mitűn 1000 embernél több csatlakozott Miljanovhoz a montenegróiak vették a támadó szerepét, és oly heves csata fejlődött ki, a melyben egyes emberek tusakodtak egymással és a mely mézárulással fejt. Mind a két fél több száz halottat vesztett, sőt némelyik szerint ezernél több harcost vesztettek az albánok maguk. Annyi bizonyos, hogy mind a két fél elkeseredetten küzdött és az elesettek száma jelentékeny. Déljában a montenegróiak javára dőlt el a koczka, a kik átszorították a határon a betolakodó albánokat.

A háromszék-barcsasági vasút

Gróf Schweinitz Gyulától.

V.

Ugy hisszük, fölvehetjük, hogy a szomszédos hegyoldal feltöltése vagy leálasása, az utnak a pályával átellenben levő oldalán, még pedig akkora szélességben, a milyen széles maga a vicinális pálya, minden esetben elégséges lesz, még ha az ut szélessége a vicinális pálya következtében 5 méteren alul maradna is.

S itt még kell jegyeznem, hogy jelenleg is helyet kell engedni a postakocsinak; ám a mozdony harangjelzése is meg adja a jelzést minden ló- vagy marha szekérnek a megállásra vagy kitérésre.

Egyébiránt ha az utcsinálás végett felhalmozott kavics a maga idejében széterítetik s a kavicsalmok, — melyek most örökké ott foglalnak helyet az utakon, — eltávolíttatnak: a mi jelenlegi meyei utaink elég szélesek lesznek ugy a szekér-forgalomra, mint a vicinális-pályák számára, aratáskor pedig, midőn az utak jártabbak, a teher-szekerek megállhatnak, míg a vonat tovább megy. Különbön lehet kitérőket is készíteni a ló- és marhaszeker-forgalom számára, még pedig mintegy 25 méter hosszúságban és 5 méter szélességben kilométerenkint; e kitérők segélyével nagyon kényelmesen ki lehet aztán térni az ugyssem valami gyorsan közlekedő vonat elől.

Am elmondottakban báró Lazarini vasúti mérnak kitűnő munkája nyomán — melyből a számításokat is vettem, — a forgalmat úgy vázoltam, a hogy az a már meglévő vicinális pályákon kifejleődött. Ugyane munka nyomán még egy pár megjegyzésre szoritkozom.

A teherhordó állatokra a mozdony gőzkéményén kitűnő hangja nagyon megrettentőleg szokott hatni. Ez okból, hogy a szembejövő szekerek marhá meg ne bokrosodjanak, a gőzisp éles fűtétől és kellemetlen szagu füstjétől: a vonat közelgése, vicinális pályákon a haranggal jeleztetik, ellenben a gőz vagy elvezetetik a vartíztorba és ismét condensáltatik; vagy pedig ellilán zajtalanul alig látható köd alakjában.

Az újabb közúti locomotivok menetgyorsasága Franciaországban 20 kilométerben van fixirozva. Minden el van kerülve, a mi a forgalmat az országuton veszélyessé tehetné; éjjel nincs közlekedés.

A Bröllthali közúti pályát Poroszországban nem védik sem kerítések, sem sáncok. Nálunk, marhatenyésző országban, ahol olyan olcsó a fa, be vehetők a közúti (vicinális) pályát fakorlatokkal. A Bröllthali pályát illetőleg tény, hogy még nem történt rajta egyszer sem baleset, pedig magukon a falvakon, kellős közepükön meg mindennit kereszül. Az ottani népesség csakhamar meggyőződött, hogy mekkora haszon van egy olyan pályából, mely alig egynegyedéert a szokásos fuvarbárnek a javakat egyenesen a házak küszöbe előtt rakja föl s. l. s. A mi igen nevezetes körülmény a pályánál az, hogy teljesen kifizeti magát, mindamellet, hogy egyetlen egy iparos helységet nem érint, sőt zsákutczában végződik! Menynnyivel inkább kifizetné tehát a befektetett költséget a háromszék-barcsasági közúti pálya.

VI.

Az eddig előadottakkal igyekeztünk a létesítendő pálya viszonyait híven vázolni.

S most nem tehetjük, hogy arra utaljunk, miszerint új vaspálya létrehozatalánál általában, de különösen a jelen viszonyok között a társadalomnak csak első sorban ön magá r a, az öntevékenység-re kell támaszkodnia. A legolcsóbb vasút felépítése is nagy áldozatokat szokott igénybevenni: ez áldozatok azonban nem óriásiak és saját jól felgottt érdekünkben meg kell hoznunk. Első sorban meg vagyunk győződve, hogy azok a községek, melyeknek határát a tervezett vasút érinteni fogja, meghozandják, saját jól értelmezett érdekekben, a kellő áldozatot, részint a szükséges területeket díjtalanul engedvén át, részint aztal, hogy építési anyagokat (téglat, cserepét, épületfát, sin-fát) vagy egészen díjtalanul, vagy pedig részvények fejében fognak a pályán rendelkezésére bocsátni, részint végre aztal, hogy a községek a szükséges, egyszerűbb építéseket önmaguk teendik meg.

Am, míg az egész terv el nem készül, míg számokkal ki nem mutattatik, hogy az egész pálya mennyibe kerül: mindaddig a hozandó áldozatok nagyságát sem lehet biztosan meghatározni. Egyébiránt maguk az érdekelt meyeék is hozzászólnának a kérdéshez s főképp meghányhatnának-vethetnek a pénzbeszerzés módozatait. Az idegen tőke annál készségesebben fog a vállalatban részt venni, minél ösztönesebben és leplezetlenebbül tárjuk föl előtte az eseményeket s főképp minél nagyobb készséget tapasztalunk a legközelebből érdekelt körök és községek részéről az áldozatokat illetőleg. Különbön áldozatokról tulajdonképp alig is szólhatunk, miután ténynek tekinthetjük azt, hogy a befektetésekk készsége háromszorosan ki fogják fizetni magukat már csak aztal, hogy a Háromszék és Barcsaság illető vidékei közvetlen összeköttetésbe fognak hozatni a főpályával.

Természetesen, erre a kislelkűség és bornirt-

Folytatás a mellékleten.

ság azzal replikázhat, hogy maradjon úgy ahogy van, igen korai az egész tervezgetés, ha valaki vasutat akar építeni, hát építse a maga pénzén; mi nem áldozunk egy krajczárt sem; a pályát mi is szükségesnek és kívánatosnak tartjuk ugyan s örvendien fogunk, ha valaki fölépíti, csak pénzt ne kérjen tőlünk, stb. stb.

Minderre mi csak annyit tudunk felelni, hogy bizony a sült galamb még eddig senkinek sem reppült a szájába.

Ipen a plojesti vasúti csatlakozás szempontjából e vidékre nézve elkerülhetetlenül szükséges, hogy közvetlen és vasúti összeköttetésbe jöjjön a főpályával.

Az igaz, mi, ezen a vidéken nem igen dicsékedhetünk nagy tökegazdagsággal; mindazonáltal vidékünknek olyan kedvező a fekvése, hogy itt a gyárak és iparvállalatok keletkezése szerint a meglévő nyersanyagnál, részint a rendelkezésre álló víz vízerőnél, részint az építési anyagok olcsósága által fogva sokkal lehetőségesebb, mint bárhol az országban, bármely vidéken, mint a melyek tetemesen távolabb esnek a főpályától.

Idegen tőke csak oly vidéken jelenik meg, a hol a munkát és gyümölcsöző elhelyezésre talál; vasúti forgalom nélkül erre aligha számíthatunk. Vasút pedig, még a vicinális vasút is pénzbe kerül, de igen könnyen kivihető például, hogy az eddig úmunkára fordított közmunka 1/3-át legalább 1/4-ét ad részben a vicinális vasútvállalat, a mely olymód subvencionálása volna a vasútnak, a mely új terhet a nép nyakára nem ró.

A tervezett vonal egyébként a keleti vasúttal a képzhető legolcsóbban kötheti össze Galaczzal az Odessával, mindaddig olyan fontos kereskedelmi pont, a melyek egyedül képesek a világi forgalomból eddig kizárt erdélyi részeket megnyitni, iparát megteremteni. Ezen pontok megszerzése nélkül, mi mind törhetjük magunkat iparunk és kereskedelmünk felvirágzásáért. Ha pedig ez ügyben mi nem segítünk magunkon, az újabb politikai átalakulások Keleten legalább Erdélyre nézve nem hogy hasznót, hanem kiszámíthatatlan károkat tesznek.

Románia bezzeg sokkal okosabban fogja fel hivatását, a mennyiben siet a Fekete és Aegei tengerekkel összeköttetésbe hozni magát. Mi pedig ha nem akarjuk kijátszani magunkat, ha ki akarjuk kerülni az előttünk álló romlást, mely azon előnyös helyzetből hármosítható reánk, a melybe a berlini szerződés a keleti államokat helyezte, okvetetlen bele kell nyulnunk ezen államok közgazdasági politikájába és csatlakozásainkkal magunknak ott állást teremtenünk.

A szükséges pénz előteremtése bizony egész Magyarországon nehezen megy és a Királyhágnál innen, fájdalom, sokkal nehezebben, mint túl. De azért korántsem kell kétségbeesnünk. A vasúti tervezet elkészítésére jó formán már is biztosítva van a költség, ha pedig a kiépítéshez az állam részvényekben sineket szolgáltat, a vasút számára adómentességet biztosít, aránylag oly csekély tökére lesz szükség, hogy még a mi szegényes viszonyaink között is részint beföldi, részint idegen pénzzel könnyen fedezhető lesz, annyival is inkább, mivel kockázatáról Erdély legculturalisabb s majdnem legnépesebb, legiparosabb vidéken szó sem lehet.

Csak férfias akarat és elszántság szükséges az eszme megvilágosításához, a melynek megpendítésében nem keres magának e sorok írója semmi érdemet. Az akarat elég férfiasan nyilatkozott már azon értkezelnél is, a mely Háromszékmege főispánjának elnökele által tartatott, a holis a terv kivétele nagyfotossága szükségietek ismertetett el, a vonal realitása, jövendelmősége, sőt kivihetősége is bebizonyítottat s a tervezet költségeinek előállítására megtették a szükséges lépések.

Remélhetőleg át fogja hatni rövid időn az egész vidék népességét a meggyőződés e vasút kiszámíthatatlan hasznát és kivihetősége iránt s a közérdeklődés és közlelkésesd felébredésével semmi sem fog az eszme megvilágosításánál újában állani, habár arra is ügyelnünk kell, hogy saját érönket s az általunk hozandó áldozatokat túl ne becsüljük.

Felirat a képviselőkhöz

Mélyen tisztelt képviselőkhöz!

Jelen év október hó 5-én Sepsz-Sztygyörgyön tartott az erdélyi gazdasági vándorgyűlése utolsó napján délután 4 órakor tanácskozás alá vétetvén gazdasági együletünk től oda át tett következő, az erdélyi országészli minden földbirtokosokat, iparosokat, a nemzeti gazdaságot, a községi és határrendőrséget tárgyzó közvetlen és közvetve érdeklő hét következő indítvány, u. m.:

I. A kormányilag és rendeletileg az 1848-iki állapotban fentartani rendelt földesuri, és volt urberek szeszese ital árulási jogának, a törvényhozásilag eszközözendő szabályozásig, szigorított rendeletek, vagy törvény általi megoltalmazása végett.

II. Az 1874. évi december 21-iki az erdélyi gazdasági egyület által 187. szám alatt elfogadott, a képviselőház elébe 1875-iki évi február 6-án előadott és 6262 szám alatt szótöbbséggel a minisz-

ternek a törvényhozásnál irányadóul és figyelembevétel végett átadott birtokszabályozási törvényjavaslathoz azonnali elővétele és kiadása, vagy a viszonyoknak megfelelőleg más törvénynek sürgősen kidolgozása és kiadása iránt.

III. Az önköltségükön birtokmegváltásra kötelezetteknek elvégre a megváltás eszközítésére és a nemes földesurak kártalanítására számos éveken keresztül magára várható törvény szorgos munkába vétele, kiadása és alkalmaztatása végett.

IV. Az eltartóztatott vagy elmaradott urbéri és másnemű kárpótlásoknak kifizetése eszközítése érdekében.

V. A mezei termények és vagyontulajdonok helyreállítás, megmentése és biztosítása érdekében.

VI. Az 1871. évi XVIII. és az 1876. évi V. törvényekkel némely pontjainak a jelen körülményekre való alkalmaztatása, megváltoztatása és azonnali alkalmazásuk elrendelése érdekében — és végtére

VII. Az 1876. évi XIII. a cselérendtartásról szóló törvényekről a körülmények és személyekhez való alkalmazásukkal a szükséges változtatásoknak megterele végetti indítvány.

Ezek a vándorgyűlésnek legnépesebb értekezletén tanácskozás alá vétetvén, miután azok felolvasottnak és elfogadottnak közfelkiáltással kinyitkozottak, általánosan a vándorgyűlés megyeüzödvén arról, hogy ezen indítványokban oly fontos és oly életbevágó kérdések állnak szemben, melyeket ily rövid idő alatt oly nagyszámú gyűlekezésben elintézni nem lehet, felkéri határozatot az Erdélyi gazdasági egyület a t. indítványozó meghívásával ezen indítványokat alaposan tárgyalni és még ezen év folytatni alkalmazás végett a törvényhozó testülethez felterjeszteni.

Ezen közgyűlési határozat alapján 416. szám alatti átirattal az indítványozott 27. ik novemberben kezdőleg a kiküldött bizottsági tagokkal előtervezetetre meghiva, ennek és a mai napra összehívott és megtartott igazgató választmányi gyűlés mindenikre külön hozott alatt csatolt gyűlési jegyzőkönyvből is kitetsző határozatok alapján, mint a tények által igazoltatott, a mindenkébe felhozott indoklások alapján elfogadtuk s ezen indítványoknak indoklásaiakkal együtt indoklás érdekében I—VII. mellett a magyar birodalmi képviselőházhoz, a három elsőnek legsürgősebb voltak miatt a miniszteriumhoz, az ügyek és komoly helyzet el nem odázható sürgőségéhez mérten, a mindenikre külön orvoslás és mentés érdekében hozandó törvényel alapú használás és figyelembe vétel végett felterjeszteni határozottat.

Mélyen tisztelt képviselőkhöz! Bár erőzzük és tudjuk a m. kir. kormány terhes helyzetét, teljes részletei mellőnyoljuk áldozatteljes munkásságát, mindazonáltal tudva azt, hogy csak a földbirtokosok és minden rendű polgárok, iparosok, vagyonos és megelégedett állapotában sarkallik és alapszik minden államnak egy be-, mint kifelé hatalma, befolyása és tekintélye, és mégis ezen kormányzati, államként létezhetési alapíval szemben nálunk egy földbirtokosok, valamint az iparosok nagy többsége aggasztólag naponta szegényedik, birtok és keresetnélkülivé lesz. A mint pedig a történelem bizonyítja, az elszegényedésnek legbizonyosabb következzése az elaljasodás, az önbizalomvesztés, ezeknek eredménye pedig a szolgaság. A midőn látjuk azt, hogy a vagyon és jogtisztetés azon néprétegekben, mely a legnagyobb hálrára kötelezett a volt földesurak és földbirtokosok iránt — lazul és ugy az egyes földbirtokosok gazdasága, valamint általánosan a nemzeti gazdaság és ipar pang, hanyatlóban van, a midőn tudjuk, hogy a nem követel s részint meg nem hozott törvények miatt a terhesen adózott fekvő birtokainkat a kor roppant szükségie és követelményeinek megfelelőleg nem használhatjuk s a mi többszörös költségekkel előállított terményünk is van, az e mezei és rendőri szabályok hiányában nagyobb részben a rakonczátnak és tunya, semmi törvény által nem sujtott erőszakos elulajdonítás áldozatul engedtetik; a midőn tudjuk, hogy illó helyeken felhozott törvények ellenére — s mert némely rendeletek és intézkedések a körülményekhez és viszonyokhoz mérten tudtára az illetőknek nem jutottak — a volt földesuraknak urbéri, szelléri, vitási és tízed kárpótlásaik ki nem adtak s tán az állam szerfeletti szükségie miatt a kiadás igen hosszadalmasan odábbotatják; a midőn tudjuk, hogy a községi önkormányzás cseléd- és munkásviszonyt tárgyzó törvények a kor- és viszonyokhoz mérten sok részben a községeknek a földbirtokosok, az értelmiség és nagy adóval szemben tulzott hatalmat és befolyást adtak, — még pedig többnyire érzék és köteleességfogalom nélkül — a cseléd- és munkástatók, meg a nemzetgazdaság rovására és kárára olyanoknak, a kik évtizedek mulva is nem használhatják szabadságaikat; a midőn látjuk, hogy a hajótörésből egyedül még megmaradott nagy jövdeimű és jelenleg a családi szükségeket a nagy többségnél egyedül pótolható szeszese ital árulási jog a számmelküli visszaélések, naponta rend- és korcsmajorsértések miatt majd semmire olvadt le: ezek és más számtalan kedveltenségek és kározz miatt az erdélyi földbirtokosság és polgárság tisztességet munka közt is szokásos vidor, áldozatkész életét folytatni nem képes, az iparos és közpösztyál, mind e népek,

a nemzet zöme és ereje kétségbeesztő sebességgel rohan a szegénység és tehetetlenség örvényébe; mert az országész mintegy 1084 nmszértűld területű birtokból, a nemzet és birodalom védőbástyájából naponta szomorítólag foszlik ki s nem képesek hazañas és szokásos segédkézessal nemhogy a köz- és népmelvelési intézetek, hanem saját nemzedekük, gyermekeik, a nemzet egyedüli biztosítéka iránt tenni. Csak a helyvét hitűeknél 1875 től fogva ez év közepéig 633-ról 445-re olvadtak le a népiskolák; a gyermekek nem taníttatnak a család és szokásos magyar hévvel, csak ezeltől 5—6 évvel a leghazañasabb gondoskodásuk nem teljesíthető; az általános jólét, bizalom és megelégedés nagy részénél a birodalmat fentartani kellettő népünknel ha nem is egészen, de nagy részben eltűnt. A természetünkkel vált háttartalán bizalom és tisztelettel kérjük:

méltoztasson a tisztelt képviselőház a miniszteriumtól is bizonyosan átteendő 3, összesen 7 indítványba jelzett tühretetlen és általános, az erdélyi minden birtokosok által sajátosan érzett s különösen a megyei és városi közpösztyál és polgárokat erőteljesen és hazañasan létezhetsi és fennálhatási képességükben végezzelilyel fenyegető, a nagy többséget alásozt bajokban és rendkívüli terheken tapasztalt s már most szükség-szerűvé vált hazañas hajlamával és tetterős, cél-arányos rendelkezésével legalább a 12-ik óránd segítségül jöni, megmentvén az 1848. éven kezdőleg mind üldözéseknek, fájdalom- és áldozatoknak kitéve volt, nagy részben önhibáján kívül szegény és mindenben bizalmatlanná válni kezdett nemzetfeleinket.

Kolozsvárt, 1879. december 1-én.

Páral Vajna Elek.

Áz árvíz.

Egész Erdélyből a vizek kiöntéséről érkeznek most is tudósítások. Arvizek egészen sajátásgos s elütőtől, a mint az árvizek rendszerint fel szoktak lépni. Korántsem az a csapás, hogy olvadások miatt nagy volna a víz, ellenkezőleg folyóink rendes állapotukban vannak s az a baj, hogy olvadás helyet a roppant hideg miatt be fagyunk. Ennek következtében a nagy jégátlákok egy-egy helyen felhalmozódnak s a hol nem is álmódhattak árvízről, kiöntöttek a folyók.

A Szamos mentéről kaptunk újabb tudósításokat, melyek egybehangzólag jelents, hogy a víz számos helyen átletpte medrét. Deésnél áttörte az országutat, az utasoknak, a mint áttartak jönni, majd lovaik vesztek a jégátlákok alá. Sz. Benedek határa nagyrésze el van öntve, a malmokat pedig az egész Szamos mentén csaknem mind elsodorta, megromgálta, más helyekre vitte. A legnagyobb baj, hogy egyáltalán nem létezik módja a védelemnek ezen áradásokkal szemben. A Szamos mentén egyáltalán nem szokás gátokkal védekezni árvíz ellen, de különben sem tudhatni, hogy a víz hol csap ki, mivel most ott csap ki, a hol legsebbebb a folyása, hirtelen felhalmozván maga előtt a jeget.

A Királyhágnól tülről írják:

A rad, december 10.

A Maros meder és az elpellett árterén csontkeményre fagyott a tájtékö elem; haragos habjából kemény csipke szegélyli a bilincsbe vert ellenséget. Egy pár szomszéd hal halála árán, mi egyidőre mentve vagyunk. Mikalaka és Glogovátz, Csicsér és Mondoriák vályog kunyhói egymásután omladoznak össze. Ezer és ezer éhez, menekülő lepi el az országutat, melyből már alig két centiméternyi van még szárazon. Nálunk még ma is egész kétségbeesetten foly a munka, különösen a zsilipek tömésénél, melyeken embervastagsággal ömlött be a víz. — Ezernyi kocsi hordta folyton a legprimitívebb töltő anyagot, trágyát és szalmatöredéket, melyeket fagyos rögökkel fúrkoztak anynyira, hogy a hozzá fagyott jég segítségével kitarthatja a neki fekvő árt. Ha megindul a jég, ily vizállás mellett, mint a tollat, moossa el az eső zajlás.

Hogy az elöntött árterületről és szerencsétlen falvakról mikor húzódik vissza a jég, a jó Isten megmondhatója. A városház tornyából szivpereszto látvány terül el a város körül. A merre a szem lát, jégtenger a határ, s a város, mint egy zátonyra tolt rozzant hajó, tétlenül kénytelen várni az isteni kegyelmet mely válságos helyzetéből kimentti.

Erdélyből a következő hírek érkeztek:

Erzsébetvárost a Nagy-Küküllő egészen elárasztotta e hó 6-án.

Már a délelőtti órákban mintegy 70—80 lakóház megközelíthetetlen volt, s az ár még folyton növekedett. Délután 6 óra tájban érte el az árvíz tetőpontját. maga a főtér is vízben volt, a kétségbeesés leirhatatlanná vált. Több mint száz épület állott már vízben, s az épületek lakói — épen legszegényebbjei városunknak — hajléktalanul, étlen, szomján, didergő tagokkal várták a segílyt, mely bár életüknek szabadulást nyujtson. A mentési munkálatok ernyedetlen buzgalommal folytak, s a kitartó szorgalom és önzetlen fellebaráti szeretetnek köszönhető, hogy a fenyegető ár emberéletet áldozatul nem ragadhatott el. Az árvíz-éjtete kár ez idő szerint még hozzá vetőleg sem állapít-

ható meg. A legtöbb kár épületekben esett, melyek legnagyobb része vesszőfönny és tapaszolt fallal lévén ellátva, nemcsak hogy most lakhatlan, de rövid időn bizonyára össze is dől. A kaszálók, szántóföldek jégkéreggel vonák be s ez a jövő évi termés fogja csökkenteni. A hajlék és élelem nélkül maradtak egyelőre a közönség költéségén a megyeház épületébe helyeztettek el. A kiáradt víz most már ismét medrébe tért.

Sz. Udvartól 17-én decz. 8-ról írják: Decz. 4-én egészen d. u. 3 óra feléig nagyon hideg volt, de ekkor hirtelen fordulat állott be, minőre alig lehet emlékezni: esni kezdett és a hideg megszűnt. — 5-én reggel a város között levő folyó úgynevezett Varga-patak — jégtorlás miatt a szombatfalvi utcaztól egészen előtört és kevés híján az alacsonyabb ablakokig fölért a kiáradt víz. A Küküllő még csak az nap, illetőleg a rákövetkező éjjel növekedett nagyra és előtört az összes réteket és a Küküllő mellett fekvő szombatfalvi utcazt és házakat. Már 7-én azonban a víz rendes medrébe visszatért. Decz. 6-ra virradó éjjel volt legnagyobb a veszély, mikor a rendőrség és katonaság éjjel-nappal működött a károsodások elhárítására. Különben 1876-ban nagyobb volt az áradás, de decemberben eddig soha sem volt. Nagyobbmértű károsodás és emberáldozat nem fordult elő.

Az Arvi közeli Kolozsvár városának is kijutott a része. A „Kelet” írja:

14-én a Nagy-Szamos el kezdett áradni, s nem csak fenyegeti előlentséssel a mellette lakókat, hanem tényleg már több helyt ki is öntötte, s több házba be is hatott. Így, az úgynevezett nagyhíd mellett a Szamos balpartján — daczára a meglehetősen magas partnak — a felülről megindult jég a vizet annyira kiszorította medréből, hogy most az eléggé széles utcának legnagyobb része vízben áll, s tartani lehet attól, hogy a víz e helyen a közlekedést megakadályozza. A nagyobb veszély azonban a hídvelei Király-utca alsó részében s a vasúti hidon innen eső városrészben van. Ugyanis a felülről megindult jég a vasúti hidnál törődván meg, a Porond utcát, a Krizbát kert melletti telkeket s a hídvelei Király-utczában a Zsigmond-térvetkér szeszgyáran alól eső házak udvarait a víz már előntötte, s egy néhány épületbe is behatolt. A vasúti hid is nagyon meg van támadva s egyik része egy kis rombolást is szenvedett. Szóval egy formális kis árvíz fenyegeti a Nagy-Szamos alsó része mellett lakókat. Daczára ezeknek azonban, ha csak hirtelen olvadás nem áll be s a városi tanács által a szükséges intézkedések megtételek, remélhetjük, hogy ezen városrész lakói egy kis ijedség árán minden nagyobb veszedelemtől megmenekülnek.

KÜLÖNFÉLEK.

— Az árvák és a szegények érdekében. A helybeli négyelet, mint egyikk felhívás után tudva van, karácson harmad napján a városi szegények és árvák karácsonfáját felállítja a város-ház dísztermében. Szép alkalom a szeretet, a könyörület nemes munkája gyakorlása. Mennyi szegény, hány árva sorul napjainkban a jó szívek segélyezésére. Ruháneműk, tápszerk, pénzbeli adományok által tegyék a szeretet ünnepeit nemes czéljúnak megfelelően kedvessé. Az adományokat köszönettel fogadják és nyilvánosan nyugtázza a négyelet elnöksége.

— A multiszombati fillérestély egyike volt a legszebben s mondjuk, a legfényesebben sikerültnek. Diszes közönség volt jelen e eseményen. Ott láttuk megynék főispánját is, a vidékről is elegans látogatók voltak. Az estélyt Kelemen Lajosné urasszony és Nagy Leona k. a zongorajátéka nyitotta meg. A négykezre előadott s meglepő pontossággal játszott, ügyesen összeállított népdalegyvelegek általános tetszésben részesültek. Dr. Szász István szép felolvasást tartott „Élet a hó alatt és hó felett” czímen. Majd Bartha Józsefné urasszony kedves szavaltata következett; a tisztá szép hangon tartott szavaltat lelkies tapsokkal üdvözölt a közönség. Gyárfás Győző Jakab Ödönnek egyik költeményét, Tuba Lidit és Pósa Lajos verseit ismertette meg igen sikerülten. Reményik Kálmán és Fogolyán István urak tündök-kettősei most is nagy tetszést arattak. Végre egy csinos rögtönzést is hallottunk. A jelenlevő házártisztek egyike, Maldaner ur a társaság felkérésének engedve zongorához ült és saját szerzeményét egy igen ügyes compositiójú egyveleget bámulatos precizóval s meglepő művészi gyákorlottsággal adott elő. A kitünő zongorajáték által nyújtott élvezetet fokozta még azon körülmény is, hogy ezt a közönség egy hadifőll hallotta mely legalább is a ritkább jelenségek közé tartozik. Az egész sikerült estélyt tánczszal zárták be. Az egész estély dicseretére válik a rendezőknek: Császár Domokosné és Nagy Elekne urasszonyoknak. — A jövő szombati estélyt férfiak rendezik.

† Mentovich Ferencz meghalt. A vásárhelyi ref. collegium önképző köré a következő gyászjelentést adta ki haláláról: A marosvásárhelyi ref. collegium ifjúsági önképző köre a legmélyebb fájdalommal jelenti szeretett és buzgó elnökének: MENTOVICH FERENCZ tanárnak, f. hó 15-én reggel fél 7 órakor, életének 61-ik évében történt szomorú halálát. Temetése a bol-

dogultnak folyó hó 17-én lesz d. u. 2 órakor. Al-dott legyen emléke!

— Lapunk ez évi 55-ik számában a közgazgatási bizottságról hozott tudósításunkban az alispáni jelentés nyomán egy szerelmiai tüzéséről szoltunk, melynél fogva a tulajdonos lett volna gyanúsítva. Az igazságnak teszünk eleget, midőn nyilvánosságra hozzuk, hogy a gyanuval terhelt Seres Ester Józsefné ellen a fentebbi okból indított vizsgálatot a kézdí-vásárhelyi kir. törvényszék beszüntette.

— Nagy Borsnyó 17-én decz. 26-án a felállított iskolai és népkönyvtár javára színielőadással egybekötött zártkörű táncszélt rendeznek. Előadásra kerül „LILLIOMFI” Szigligetivel.

— A Bukarest, Kolozsvár és Budapest közt berendezendő futárvonatok érdekében a kolozsvári iparkamra és a tanács feliratozt intézték a közlekedési miniszterhez; a romániai vasúti csatlakozás teljes kiépítése és megnyitása esetére ugyanis a bukarest-budapesti vonalon a futárvonatot, mely a két végpont között naponként közlekednék, az illető körökben Kolozsvárral kikerülésével Gy. Fehérvár és Arad felé akarják elterelni.

— Hirdetmény. A karácsoni és újévi ünnepek alkalmából társadalmi szerülék tömegesen feladott kocsi postai küldemények akadálytalan továbbbírhatása czéljából felkérem a t. cz. közönséget, miszerint különösen az utánvételes küldemények valamint egyéb csomagok feladását is, ha ez nagyobb mennyiségben egyszerre történik, az ünnepeket megelőző napokon lehetőleg jökor eszközölni sziveskedjék. Egyidejűleg saját érdekében figyelemtetem a t. közönséget, miszerint a postára feladandó küldemények tartós csomaglására kiváló gondot fordítsion. Egyszerű papírgyöngyöt, szivarládcskák s lemezpapírdobozok mellőzendők, mivel az ily képen csomagolt küldemények megsérülésnek, sőt tartalmuk megcsontakodásának vannak kitéve és kártérítés ily esetben a postaintézet részéről nem adatik. — Végül a czím, a rendeltetési hely, esetleg utolsóposta, továbbá a czímzett lakásának (utca, házászám, emelet s t. b.) pontos megjelölésével mindenkor a göngyöletre magára irandó és nem a felragasztott külön papírseletrre, miután ilyenek szállításközben többnyire leszakadván, elvesznek és így a küldemények jókora kézbesítését megakadályozzák. — Nagy Szeben, 1879. decz. 14. — A magy. kir. postaigazgató. — Folléért Ferencz.

— Szebenből írják, hogy Kresztovics Milo nevű irástudó zöldség ültetvényes olvasván egy német lapban földije, Miletics Szvetozár szerencsés kiszabadulását, elhatározta, hogy Disznód lakó rokonait felkeresi és hét országra szóló díridőt csap ez örömnem emlékére. Be is fogta két zöldségördő szamarát, saraglyáját telerakta az áldomáshoz szükséges elemőszáival, u. m. négy hízott liba és egy szeb kappannal. Utanak indult a fémlemez magas hóban s talán szerencsésen meg is érkezett rendeltetése helyére, ha a csacsik valahogyan le nem térnek a rendes útról s a setéségen egy mellécsapáson jó széles árokhoz nem érnek. Volt ugyan híd az árkon, de a csacsik se-hogy sem akartak rá lépni, ennek oka pedig az árokban kandikáló hét nagy ordas volt. A szeb atyafi is amint észrevette a farkasokat, eleresztette a négy libát s közé vágott a csacsiknak, azonban oly szerencsétlenül, hogy a gyors mozdulat által a fakó szekér minden pereputyostól az árokba fordult, maga alá temetve az ijedségtől félig holt szeb atyafit. A hét farkas csakhamar neki esett az égből cseppent prédának s lakmározás után szépen odább állottak. A magas hóba bepréslt szegény ültetvényes pedig megviselve bár a lakmározás alatt folyton apadó teher által, de még is ép bőrel vánszorgott be másnap Disznódra. Az áldomás persze az elemőszia híjjával ez egyszer elmaradt.

— A remegő czár. A „Ruszkij Kurier” következőket írja a czárnak Moszkvából való elutazásáról: „A császári vonatnak estl 9 órakor kellett volna Moszkvát elhagyni, de a czár parancsot adott, hogy csak tíz órakor történjék az elutazás. Ekkor a czár Dolgorukov herczeggel, a moszkvai kormányzóval egy csukott udvari kocsi-ban a legsebesebb galopban hajtatták a Nakolaj-pályá indóházába. A czári kocsi előtt a moszkvai főrendörmester lovagolt ötszázlovas csendőrral. A kocsi mindkét oldalán 50 kózá-köztör lovagolt, a kocsi után pedig a színiú testőr huszárvezért, ki-vont karddal. A Kermeltől egész a pályaudvarig 3 gyalog és négy kózá ezred képezett sorlatat.”

Pétevári tudósítások szerint a czár el-leni legújabb merénylet nagy rémületet keltett az egész orosz haute-völében. Egyébként az orosz felső körök két pártba szakadtak Egyik azt óhajtja és tanácsolja, hogy a czár mondjon le s hagyja a birodalom regenerálásának terhes gondját fiára, a trónörökösre, mert a régi rendszerrel s a mostani elhasznált erőkkal semmire sem lehet menni. Ezen nézetben volna, — mint állítják — maga a megbetegedett czárévics is.

A másik, kevésbé számos és tekintélyes fő-nemesi párt azt ellenkező nézetben van s a trón-válságról mitsem akar tudni. Azt mondja, hogy a Romanofok még soha sem hagyták cserben a ha-talmat s a czár lemondása igen rossz hatást gyakorolna birodalomszerte, mert még inkább felbő-ritaná a romboló elemeket. A czár maga még nem

nyilatkozott egy irányban sem, hanem nagyon komor.

— Toldi szerelmének első megrend-lője József főherczeg és neje volt. Mihelyt a könyv megjelent, Knoll könyvtárus által azonnal megküld-teté magának s azóta a főherczegnő gyönyörrel olvassa Arany e legújabb remekét. Különben nem ez az egyedüli bizonyosság arra, hogy a főherczegi család mily nagyra becsült irodalmunkat. A főher-czegnő a mult télen együtt olvasta urhígyjével Jókai műveit s Ráth Mórnak utasítása van, hogy rendszeresen beküldje a főherczegi pár részére a hazai irodalom legújabb termékeit.

— Raubmann Frigyes kiadásában „Ország. Világ” ezímen egy gyönyörű kiállítás, remek képekkel és műmellék-le-tekkel ellátott nagy lap indult meg. A lap havonként kétszer je-nyük meg: az első szám után félve, hirdapjánk között a legel-ső helyet foglalja el Ara egész évre 10 ft. Szerkesztői Somogyi Ede.

— Bécsben is nagy a nyomor; na-pontként 60—70 foglalkozás nélküli szegényt kísér-nek be a rendőrséghez. Így van különben Buda-pestben is és nem ártana, ha az a pium desiderium, mit bécsi irányadó körökben hangsúlyoznak, nálunk is megvalósulna: nyilvános melegedő szó-bák a szegények számára.

— A körszén gőz áldozatai. Gyomán f. hó 7-é virradóra három egyén fult meg a közsén-gőtől, t. i. egy ifju pár és a férfitú édesanyja. Kö-szénél jól megrakták kályhájukat, hogy melege-tovább tartson, a kürtöt bedugták. A nagy szeren-csétlenség mellett különösen részvétet kelt azon körülmény, hogy az ifju pár negyed napja eskü-dött, illetőleg lépett házassági életre. Rajtuk tehát a „holtomiglan és holtidőiglan” fogadás hamar és végzetesen teljesült.

— Katonai „bravour”. Három huszár-ludat ment lopni Hídegkút községbe. Egy paraszt ember portájáról szerencsésen el is emelték egyet; a ludak gágogására a gazda figyelmelett lett s utána iramodott a három huszárnak, kik futásban kerestek menedéket. A gazda végre utóleré a futó-tolvajok egyiktét, azt azonnal nyakon csipte, be akarta kisérni a körszénhához, mit látván a két czinkostárs, vissza fordultak társukat a veszedelmes helyzetből kimentendő. A megmentéssel azonban nem elégedtek meg, hanem mind a három nek-ált a paraszt embert elpháolni, mit addig folytát-tak, míg a szegény ember holtan maradt a küzd-téren. A három vitéz befogatott s most a temesvár-katona fogházban várják megérdemelt büntésé-süket.

— Előrelátás. X. ur késő este megy ha-za. Szobalányát még ébren s levelet olvasva találja. — „Hogyan Maris, talán a szeretődötől kaptál le-velet, hogy meg ily későn éjjel is olvasgatsz?” — „Nem tagadom úram, attól.” — „Ifát aztán katona a szeretőd?” — „Molinári-baka.” — „De hiszen a katona könnyen eslehetik a háboruban.” — „Van ám nekem otthon czivil is!”

— A moszkvai merényletről a kö-vetkező újabb részletek érkeznek: A császári vonat Simferopolban egy paraszt ember táviratot adott fal-e szöveggel: „Matema (orosz női név) jön; mátha 3 rubel 50 kopek.” A hivatalnoknak felültre e távirat-t az épen jelen volt miniszter Poszjetnek megmu-tatta, mivel éppen 3 óra 50 perczkor indult el a czár Livádiából. — A czímzett, valamint a sűrgönyföldő nem volt található. — Szentpétervárt elfogtak egy embert, a kinél nagy mennyiségű dynamit és a téli palota pontos rajza találatott. A rajz oly korrekt, hogy hozzá hasonló csakis a kastély levéltárában van.

— A farkasok. A kisbesztercei lelkes közlebről a kusmai leánygyúházat látogatta meg s visszajövet tisztelettére egy önkényes banderium szegődött hozzá, a mennyiben két farkas csekély távoból egész a község határáig kísérte el. Mire nem jó még a vadászadó?

— Az emlékező tehetség élesítése mindig kedvező tárgyat képezte a paedagogiai vit-takozásoknak. A bécsi paedagogiai körközelebb egy pályadíjt tűzött ki arra, hogy miként lehet valakinek az emlékező tehetségét élesíteni. A pá-lya díjat egy könyvműségéről híres fiatal ember nyerte meg, ki azt írta, hogy kölcsönözni kell az illetőtől, — s ez azt soha sem felejtse el.

— A kellemetlen tévedés. Veczler pálfalvi korcsmáros a mult heten vasárnap éjjel vizet akarván adni egyik beteg gyermekének, éjjel fölkel s a szekrényben levő pohár víz után nyult, és mert maga is szomjas volt, előbb ő emelte aj-kához a poharat, mely mintegy negyven tüvel volt tele. A tüket Veczler csak akkor érzé, midőn már tömve volt a szája velők, Ijűdségében újat dugta szájába, s e közben 15 darab tül lecsuszott a tor-kán. Fájdalmas jajtást vitt véghez a szerencsét-len s a még szájjában levő tüket felesége szedte ki. Egy félóra letelte után azonban a korcsmáros már nem érzet fájdalmat.

— Tolvajfogó. Londonban van egy gaz-dag magánzó, kit a balsors azzal vert meg, hogy egy hordszéken ül s onnan mozdulni nem képes. Nem régiben inasa távollétét felhasználva, egy tolvaj kopogtat be hozzá. A magánzó dilettáns festő volt, s abban a perczben is, midőn a tolvaj ur belépett, rajztáblája volt előtте. Tárczája és órája

az asztalon hevert, a mi a tolvajnak szemet szurt s egész világgal jelentette, hogy a tárgyakat elfogja vinni, „Csak tessék, sőt még az ezüst neműket is; — ott vannak az asztal fiókban”, — szólt a magázó s míg a tolvaj a tárgyakat össze szedte, lerajzolta őt, s mielőtt eladhatta volna a lopott tárgyakat, arcképe a rendőrség kezében volt s elcsípték.

— A hit ismertető jelei. Egy magyar tengerész, ki közelebb Indiának járt, érdekes dolgokat ír Budapesten lakó szüleinek. Indiában — írja levelében — azt, hogy ki milyen valláshoz tartozik, az arcáról lehet megismerni. A hindu a szarint, hogy melyik valláshoz tartozik, arcát olyanra festi, kékre vagy vörösre. Előkelő emberek ezt a bőr-toiletet a papok által végzik, a mi nem kis jövedelmet hoz a papságnak.

— A telefon használata. Amerikában a telefon roppant kiterjedést vett s ma már ott vannak, hogy az orvosok telephon után gyógyítanak. A chicagói The Electrician beszéli el a következő esetet. Egy fiatal anya éjjel telephonon tudatja édes anyjával, hogy gyermekét hirtelen feluszította köhögés fogta el s nem tudja mit csináljon. Az öreg asszony telephon után orvosához fordult, a ki a sodronyok összekapcsolása után ezt telephonozta az aggódó gyermek anyjának: „Tartsa gyermekét a telephon csöve elé, hogy beleköhögjön.” Az anya megtette, mire aztán az az orvos így felelt: „Nem szükség rögtön mennem, a baj nem veszedelmes; fektessék le a gyermeket s altassák el.”

A Világkiállítás Rómában. A legfőbb ipari és kereskedelmi tanács december 8-iki ülésén Amadei kereskedelmi miniszterium főtitkára, nagyszámu érdekelték jelenlétében, kifejtette, előterjesztette a közkiállítás kérdését, megvitatva egyezsersmind azt is, vajjon a kiállítás országos vagy nemzetközi, művészeti vagy egyetemes és nemzetközi 1882-ben Rómában tartandó kiállítás mellett nyilatkoztak. Az ide vonatkozó javaslatokat legközelebb az orosz parlament elé terjesztik.

— Egy kutya temetése. New Yorkban Wilmarth urnak már 23 éves volt egy újulandi kutyája, mely egyszer az ő feleségét kimentette a főtől; azóta a házaspár minden elképzelhető gyöngésséggel elhalmozta a kutyát, mely a napokban véglgyengülésben elpatkolt. Megbiztak tehát egy temetés rendezőt, készíttessen a kutya számára alkalmas érczkoporsót. A kutyát aztán el is temette a család ünepelesen saját családi sírboltjába.

Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.53
20frankos arany (Napoleon'dor)	9.30
Német birodalmi márká	37.70
London (3 havi váltókért)	116.60

Felelős szerkesztő: Málk József.

Kidótulajdonos: Bernstein Márk.

Pályázat.

Háromszékmege miklósvári járásában lemondás folytán megüresedett járásorvosi állomásnak választás után leendő betöltésére Nagy-Ajta község székhelyvel, évi 500 forint fizetéssel ezennel pályázat nyitattik Teendőit a megye szabályrendelete és az 1876 évi XIV. t. cz. szabályozza.

Pályázók felhivatnak, mikép orvostudori képesítésükről és ezen minőségben szerzett gyakorlatukról szóló folyamodványaikat Haromszékmege alispánjához ezimezve jövő 1880. év januárhó 16-áig nyújtsák be. Megjegyztetik, hogy ezen állomás előlegesen a pályázók közül a pályázati idő leteltével a rendes választás megtartásáig helyettesítés által be fog tölteni ideiglenesen is.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1879. december 6.

Alispán helyett
Horváth László.
főjegyző.

1—3

Hirdetmény.

Komlói község területén a szesz, pálinka és sör árulhatási joga az 1880. évre folyó 1879. évi december hó 28-án árverezés után haszonbérbe adatik. Kiküldtási ár 300 frt. Az árverezés a község házánál fog megtartatni

Sylvester Aladár,
bíró

1—2
Sz. 8535. 1879.

Haszonbéri hirdetmény.

Málnás községében és a málnási fárdón az 1880. évre a szesz, bor és sör árulhatási joga Málnás község házánál folyó 1879. év december hó 28-án reggeli 8 órakor nyílt árverezés után haszonbérbe fog adatni. Az árverzési feltételek az irt idő alatt a község házánál megtekinthetők.

Mihály András,
bíró.

1—3

Hirdetmény.

Kálnok község részéről a bor, sör, szesz és husarulási jog az 1880. évre folyó december hó 24-én délelőtt 9 órakor a község házánál nyilvános árverezés után haszonbérbe adatik.

Az árverzési feltételek a község házánál megtekinthetők.

Kálnok, 1879. december 8-án.

BEDŐ LAJOS,
községi bíró.

— 2

TUTSEK E.

temetkezési intézete Brassóban

(első nagy-utca 484. szám)

ajánlja dusan ellátott raktárát a nagyérdemű közönség figyelmébe. — Raktárban tart a legjobb gyártmányu

érczkoporsókat

a legelső kizárólag engedélyezett bécsi gyárból, valamint minden fajta saját gyártmányu

fakoporsókat

is, ugyszintén minden

a temetkezéshez és gyászolók részére

szükséglendő cikkeket dús választékban a legújatosabb árak mellett.

Elvállal minden rendű egész kiállításokat is a legolcsóbb osztálytól a legfényesebbig jutányosau szabott ár mellett.

Az intézet saját díszes

3—0

HALOTTI KOCSI-

val is rendelkezik, mit kívánatra vidékre is kiad.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek tudomására hozni, hogy itt Sepsi-Szentgyörgyön, a Bazár-soron Fogolyán Kristóf ur házában kitűnő jó, tiszta

valódi Ozdi borokat

árulok, u. m:

Valódi Riezling és Sztrámin borok

nagy buteliákban, egy butelia 30 kr.

Valódi Ozdi bor egy liter . . . 30 kr.

Közönséges ó bor egy liter . . . 22 kr.

Kotsis Albert,
bormérő.

2—3

Egy korcsmáros

felvétetik az „UNIO“ czimű vendéglőbe Hidvégen 1880. jan. 1-éig. Biztosíték letétele kívántatik. Közelebbi tudomás szerezhető a földvári földmives iskola igazgatónál

Bernstein Márk

könyvnyomdájába és kereskedő üzletébe egy-egy fiu felvétetik tanulónak. A belépni kívánónak legalább is a II. gym. osztályt végzettnek kell lennie.

PIACZI ÁRAK

S.-Szentgyörgyön 1879. december 15-én

Egy hectoliter	legszebb	9.—
	Buza közepes	8.80
	gyöngébb	8.—
	vegyes	—
	Rozs legszebb	5.20
	közepes	5.—
	Árpa legszebb	4.—
	közepes	3.80
	Zab legszebb	2.65
	közepes	2.60
Kilogramm	Törökbuza	4.80
	Kása	11.—
	Borsó	5.20
	Lencse	8.80
	Fuszulyka	5.—
	Lenmag	—
	Burgonya	1.20
	Marhahús	—42
	Disznóhús	—44
	Juhhús	26.—
Faggyu (friss)	32.—	

Hivatalos árnyomok a budapesti ár- és értéktársaság 1879. december 12-én.

Magyar aranyjárdék	96.—
Magyar vasúti kölcsön	115.50
Magy. kel. vasúti államköt. I. kibocsátás	74.25
Magy. kel. vasúti államköt. II. kibocsátás	85.75
Magyar kel. vasúti államköt. 1876. évi	77.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	109.—
Magyar szőlődécsnaváltsági kötvény	88.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	88.50
Magy. földteherment. kötv. záradékkal	86.25
Temes-bánati földtehermentesítési kötvény	87.50
Temes-bánati földteherment. kötv. záradékkal	85.—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	50.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—
Osztrák járadék papirban	68.75
Osztrák járadék ezüstben	70.25
Osztrák járadék aranyban	80.80
1860-iki államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészvény	856.—
Magyar hitelbank-részvény	261.50
Osztrák hitelintézet-részvény	279.—

PAPP FERENCZ

BUTORRAKTÁRÁBÓL

Pollák Mór sepsi-szentgyörgyi fiókraktárában folyó hó 22-én hétfőn minden ott levő butorok szabad kézből

elárvereztetnek.

Egyszersmind értesitem a t. közönséget, miszerint üzletemben lévő, karácsoni és újévi ajándéokra alkalmas cikkek, írószerek, vonalzott könyvek s egyéb diszmvékek, level-papírok monogrammal stb.

rendkívüli leszállított áron

újévig bezárólag eladatnak.

Pollák Mór.

GAZDASÁGI TAKARÉKPÉNZTÁR

részvénytársulat Brassóban.

Alaptőke 100,000 forint osztr. ért.

Igazgató tanács:

Elnök: Gróf KÁLNOKY PÁL.

Alelnök: SEETHAL FERENCZ.

Tagok: MAURER MIHALY,
BÉLDI TIVADAR.

Báró SZENTKERESZTY BÉLA,
PETKY FERENCZ.

Felügyelő bizottság:

Elnök: SZÉKELY GERGELY.

Tagok: Gróf KÁLNOKY FELIX.

KÜNLE JÓZSEF, ügyvéd és orsz. képvis.

A még hiányzó két bizottsági tag a betevők évi gyűlésén ezek közül választatik.

Igazgatók:

ALEXI THEOCHAR és MAURER VICTOR.

A Gazdasági Takarékpénztár működését a következő üzletágakban folyó évi decemberhó 1-én kezdette meg.

- 1) Elfogad kamatozó betéteket. (Közönséges betéteknél legmagasabb kamatul évi 6% állított meg. A kamatok a betét napjától a felvétel napjáig számítottak és így a betevők kamatveszteséget nem szenvedhetnek. Rövidebb időre szóló betéteknél a kamatláb esetről esetre közösen állittatik meg.)
- 2) Kölcsönöket ad gazdáknak, földmivelőknek, iparosoknak és kereskedőknek — biztosított adóslevelek, zálog és váltók mellett.
- 3) Őrzés végett elfogad értékpapirokat és másnemű értéktárgyakat.
- 4) Ad kölcsönöket értékpapirokra és gazdasági terményekre.
- 5) Bevált szelvényeket.
- 6) Elfogadja váltók és hitelpapirok,
- 7) elvállalja idegen váltók kiváltását és benyújtását az osztrák-magyar bank itteni fiók-, úgy mint az itteni piac összes pénzüzetéinél.
- 8) Elvállalja alapítványok és mindennemű tőkék kezelését.
- 9) Elfogad a bel- és külföldi tőzsdékre szóló megbízásokat.

A takarékpénztár helyisége:

 a FÖTÉR, REMENYIK ISTVÁN ur házában.

Hivatalos órák: 9—12-ig délelőtt.

Brassó, 1879. november hó végén.

Az igazgatóság.